تورکیه جمهوریتی
و
سیاست ملیه و اقتصادیه

مؤلفی :
پارس باش شهبندر سابق
دوقتور لطفی
پارس علوم سیاسیه مکتبندن مأذون ، پارس دارالفنونی حقوق
فاکولته‌سنك لیسانسیه دیپلومه‌سیله علوم سیاسیه و اقتصادیه
دوقتورا رؤسنی حائز وطبیب

برنجی طبعی

ص . ج
۱۱۸

مطبعهٔ ملی
استانبول ـ جغال اوغلی یوقوشی نومرو ۳۸
۱۳٤۰

TBMM KUTUPHANESI

تورك جمهوريتی

و

سياست مليه و اقتصاديه

مؤلفی :

پارس باش شهبندر سابق

دوقتور

[illegible]

پارس علوم سياسيه مكتبندن مأذون ، پارس دارالفنونی حقوق
فاكولته‌سنك ليسانسيه ديپلومه‌سيله علوم سياسيه و اقتصاديه
دوقتورا رؤسنی حائز وطبيب

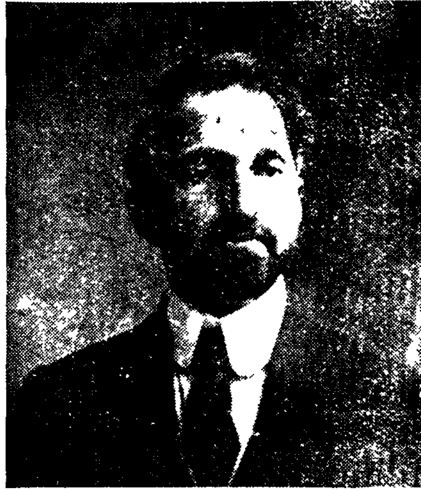
برنجی طبعی

مطبعهٔ ملی

استانبول ـ جغال اوغلی يوقوشی نومرو ۳۸

۱۳٤۰

TBMM KUTUPHANESI

دوقتور لطفی بك

TBMM KUTUPHANESI

TBMM KUTUPHANESI

جمهوريت وخلقجيلق — اختلافات نسليه و لسانيه‌نك سياست عموميه و اقتصاديه اوزرنده‌كى تأثيرى — برملتك ياشايه بيلمسى نه يه متوقفدر؟ — تورك وطنپرورلرى — فرقهٔ احرارك عدم موفقيتنه سبب نه ؟ — عناصر غير مسلمه‌نك توركيه‌يه و توركلكه اولان مضرتلرى — موزوروس ديكيس وهمپاسى — عثمانلى ايمپراطورلغنك سياسةً واقتصاداً افلاسنه سبب نه‌در؟ — اتحاد و ترقى وحريت و ائتلاف — مليجيلك نصل باشلادى ؟ — ارضروم وسيواس قونغره‌لرى — صوك انقلاب نصل دوغدى ؟ — ملتلرك تراجم احوالى — جمعيات ابتدائيه‌ده ملتلر — ازمنهٔ قديمه‌ده حكمدارلر مطلقيت اداره و حاكميت مليه — برملتك ترقى وتعاليسى نه‌يه متوقفدر ؟...

جمهوريت ؛ حاكميت مليه اصولنه استناد ايده‌ن الك مترقى ملتلردن خلقجيلق [١] ، و « دموقراسى » پرنسيپلرينى مدرك وبو اساسلره مستند قوانين ايله تشكيلات اقتصاديه‌سنه صاحب مملكتلره مخصوص متكامل بر شكل حكومتدر .

برمملكتك تشكلات اقتصاديه‌سى، اومملكتك استقلاليت سياسيه مظهريتيله ممكندر . يعنى ، بر ملتك تشكلات اقتصاديه‌سى اوملتك حاكميت سياسيه مالك اولمسنه ، جدى ، مستقل بر دولت شكلنى آله بيلمه‌سنه متوقفدر .

---

[١] جمهوريت وخلقجيلق نامنده‌كى أثرمزده تفصيلات ويريله‌جكدر .

TBMM KUTUPHANESI

عناصر مختلفه‌دن مرکب اولان عثمانلی ایمپراطورلغنك استقلال سیاسی واقتصادیسنه مانع اوله‌رق اختلافات نسلیه ولسانیه‌دن زیاده دین مسئله‌سی اوکه سوروليوردی .

تورکلر ؛ یالکنز قرآن کریمك احکامنی بلاتغییر قبول، باب‌عالی حکومتی‌ده تشکیلاتنی دینه استناداتیدیره‌رك ترقیات حاضرهٔ مدنیه‌یی قواعد دینیه‌یه مخالف عد ایتدیکندن عناصر خرستیانیه بوندن متضرر اولیور دینیلیوردی . بونی وسیله اتخاذ ایدن دول اجنبیه ، تورکلرك تمدن وترقیسنه مانع‌اولمق‌ایچون مملکتمزحقنده اوینادقلری تشویقات خفیه روللری ایله عناصر خرستیانیه‌یی علیهمزه قیام ایتدیرییور ، و عثمانلی ایمپراطورلغنك انقسامنه چالیشیورلردی که سیسام ، جبل لبنان ، قره‌طاغ ، بولغارستان الخ ... کبی ممالکك عثمانلی ایمپراطورلغندن آییرلمسی بوپولتیقه‌نك نتیجه‌سیدر .

حتی وقتیله‌اوروپاسیاسی تقسیماتی‌ده‌ملتلری‌خرستیانلق وخرستیانلق خارجی ناملریله تفریق ایله‌دیکندن تورکلره قارشی بر نوع عداوت پولتیقه‌سی تعقیب اولونیوردی .

اختلافات نسلیه ولسانیه‌نك برملتك سیاست [illegible] ه واقتصادیه‌سی اوزرینه اولان تأثیری اوممکتده مسکون عناصرك وجدان ملی وحسیات ملیه‌لرینك درجه‌سیله متناسبدر .

مع‌التأسف ، عثمانلی ایمپراطورلغنده بومسئله‌یه اهمیت ویرلمه‌سی عثمانلی عنصرلرینك ، حتی مسلمان اولانلرندن بعضیلرینك تورکیه‌دن آیریله‌رق برر ادارهٔ ممتازه تشکیل ایتمه‌لرینه سبب اولمشدر .

هرشیده اولدیغی کبی بواختلافات نسلیه ولسانیه نظریه‌سنك‌ده

TBMM KUTUPHANESI

استثنالری واردرکه بوکا ، اسویچره دول متحده‌سی بویوک برمثال ارائه ایده‌بیلیر ...

اسویچره‌ده اویله قوتلی برحسیات ملیه واردرکه اختلافات دینیه و لسانیه وحتی بعضاً اختلافات سیاسیه‌یه رغماً هیئت متحده‌نك موجودیتی اصلا موقع بحثه قونمامش واوراده سیاسی واقتصادی شایان حیرت بر فعالیت حیاتیه مشهود اوله گلشدر .

چونکه بر مملکتك قانون ترقی‌یی تعقیب ایده‌بیلمه‌سی ، یعنی یاشایه‌بیلمه‌سی ایچون او مملکتده :

اولا : — وحدت حسیه وحسیات ملیه ،

ثانیاً : محبت وطنیه ،

ثالثاً : استعداد ترقی ،

رابعاً : — منافع شخصیه‌نك منافع عمومیه‌یه فداسی ،

خامساً : — عدالت اجتماعیه‌یه عائد بر وحدت حسیه ،

کبی برطاقم شرائطك بولونمسی واو ملتك کندی احتیاجات اصلیه‌سنی خارجه ، اجانبه محتاج اولمقسزین کندی محیطنده تدارك و محصولات ابتدائیه‌سنی بالذات اعمال ایده‌بیلمه‌سی کبی اوصافك وجودی لازمدر .

بو اوصاف ، بوشرائط داخلنده برر قانون تحول و انقلاب تعقیب ایده‌رك فیض آلمش، ایلریله‌مش اولان اوروپا ممالك متمدنه‌سی کبی مملکتمزکده بوفیضدن ، بوترقیدن حصه‌دار اوله‌بیلمه‌سی ، بزده‌ده خلقك بواحتیاجات ، بوشرائط حقنده بر فکر ایدنمه‌سی ایچون تورکیه‌ده‌دخی یاریم عصردن بری انقلاب نشانه‌لری باشلامش وبومیانده مملکتنه جداً خدمت ایتمك ایسته‌ین ، و حتی بو بویوك

TBMM KUTUPHANESI

مقصد اوغورنده فدای حیات ایدن بر چوق وطنپرورلرده یتشمشدر .

برملتك تنویری ، ترقیسی امرنده اك زیاده خدمت ایده‌نلر ، اوممکلتك زمرهٔ احراری اولدیغندن بزبورا‌ده تورك وطنپرورلرینك صوك یکرمی بش سنه‌لك شکلنی وخدمتنی قیصه‌جق کوزدن کچیرمك ایسته‌رز .

فی‌الحقیقه بوندن یکرمی بش سنه اول بزده تجدد و ترقی فکرلرینه چیغیر آچان ارباب قلمك یازیلرینه قارشی وجدان ملی بویوك براشتیاق ، بویوك بر رغبت کوسترمکه باشلامش وبوحال ، فکرحریتی، فکرفیض وترقی‌یی اذهان‌عمومیه‌ده‌بسله‌مکه باشلامشدی. وجدان عمومی‌ده بوکبی اکابر ملته قارشی درین بر حرمت ، بو زمره‌نك حسیات‌وافکارینه قارشی بویوك برانهماك، بررغبت موجود ایکن سلطان حمیدك اطرافنی قوشادان ، باب عالی‌یی آووچلری ایچنه آلان برطاقم اشخاص موقع استبدادك تهدیدایدلمش اولماسندن تلاشه دوشه‌رك زمرهٔ حریتدن بر قسمنی یوقاریده سویله‌دیکمز شرائط ملیه‌دن، ازجمله جدی برمحبت وطنیه‌نك فقدانه‌مبنی عطیه‌لر، مأموریتلرله سکوته مجبوروبوتکلیفی‌قبول ایتمه‌ینلری جنایت‌محکمه‌لری واسطه‌سیله‌محکوم ایتدیرمکه باشلامش وبوسببله‌بزده‌کی زمرهٔ حریت، کرك خارجده وکرك داخلده ناقابل اعتماد برشکل آلمشدی . [*]

---

[*] بوکبی محکومیتلرك برنمونه‌سی اولمق اوزره درسعادت جنایت محکمه‌سنك اعلام صورت مصدقه‌سنك خلاصه‌سنی عیناً درج ایدییورز :

درسعادت جنایت محکمه‌سی اعلامی خلاصه‌سی

لوندره‌یه فرار ایله اوراده فساد آمیز غزته چیقارمق نیتنده بولوندیغی وارباب فساد ایله مخابره ایتدیکی ادعاسیله متهم بولنان دوقتورلطفی حقنده اجرا

TBMM KUTUPHANESI

ملتك فرقهٔ احراره التحاق ایدن یبانجی، ساخته احرار یوزندن منسلب اولان اعتماد و امنیتی بالاخره اوروپایه التجا ایدەن بعض اکابر مملکتك تشبثات جدیه‌سیله ۱۹۰۱ ده پارسده تشکیلنه موفق اولدیغمز عثمانلی قونغره‌سی نتیجه‌سنده وطنمزك استقلال تامی ایچون اتخاذ ایدیلن مقررات وانتخاب اولنان هیئت دائمه ؛ طرابلس غربده بولنان مرحوم رجب پاشانك دخی اشترا کیله داخلی بر حرکت عظیمه اجرا ایده‌بیله‌جك برقوته استناد ایتمش وداخلده‌کی حرکات عظیمه‌یه ، انقلابه یقیندن نظارت ایتمك او زره آتنه‌یه کیده‌رك ایشه باشلامش ایکن هیئت آره‌سنده ظهور ایدن اختلافات نتیجه‌سنده وبالخصوص اعضا میانده بولنان (واسیلا کی موزوروس) نامنده‌کی خرستیان وطنداشمزك انتریقه‌سی وینه بو هیئت اعضاسندن مرحوم اسماعیل کمال بکك القاآتی نتیجه‌سی اولاره‌ق بو جمعیت‌ده داغیلویرمشدره.

احرار مملکتك فدا کارلغیله وجوده کلن بو جمعیت ، عثمانلی

قلتان محا کمه‌نتیجه‌سنده مرقومك بعض رفقاسیله لوندره‌ده ترکجه‌وعربجه‌وانکلیزجه اوله‌رق فساد آمیز غزته چیقارمق نیتنده بولوندیغی و ارباب فساد ایله مخابره ایتدیکی وکندوسنك ارباب فساددن اولدیغی قومیسیون مخصوصك مضبطه‌سی مندرجاتی ایله تبین ایتدیکندن مرقومك اهل فساددن اولمق اوزره مجرمیتنه وقانون جزانك اللی سکزنجی ماده‌سنك برنجی فقره‌سی حکمنه توفیقاً مؤبداً قلعه بند ایدلسنه واوتوز برنجی مادهٔ قانونیه موجبنجه حقوق‌مدنیه‌دن بالاسقاط‌مجوز اموالنك اداره ایتدیرلسنه ٤ اغستوس ۳۱۷ تاریخنده بالاتفاق قرار ویرلدیکی قیداً آکلاشلمشدر .

امضا	جنایت محکمه‌سی مهری
باش کاتب	امضا
احمد نوری	خلوصی

TBMM KUTUPHANESI

عناصر خرستيانيه‌سندن اولوب كيزليجه يونانستانه خدمت ايدن بو (موزوروس ديكيس) [*] يوزوندن هيچ بر خدمت كورەمەمشدر.

بو جمعيت داغيلدقدن صوكره احرار مملكت، بر طرفدن سلطان عبدالحميد حكومتنك انتريقه‌سى، ديكر طرفدن عثمانلى عناصر غير مسلمه‌سنك دسيسه‌لرى يوزوندن اتحاد ايده‌ميه‌رك متفرق بر صورتده خدمت وطنيه‌لرينه دوام ايده كلمشلردر.

١٣٢٤ - ١٩٠٨ انقلابى، مشروطيتك اعلانى صورتيله ملتك يوزينى كولديرمش ايسه‌ده مع التأسف (اتحاد و ترقى) نامى آلتنده ظهور ايدن و بر نوع چته‌جيلكله اجراى حكومت ايله‌ين جمعيت عثمانلى ايمپراطورلغنك سياسةً واقتصاداً افلاسنه وميليونلرجه اولاد وطنك محوينه سبب اولمشدر.

١٩٠١ ده پاريسده انعقاد ايده‌ن عثمانلى قونغره‌سى طرفندن انتخاب ايديلن بر هيئتك هيچ بر ايش كورمه‌دن داغيلمانه او هيئت اعضاسندن اولان (موزوروس ديكيسى) نصل سبيت ويرمش ايسه اعلان مشروطيتى متعاقب‌ده اتحاد و ترقى متحيزانندن و مجلس مبعوثان اعضاسندن ايكن مملكتمزده ميليونلر قازاندقدن صوكره ايتاليا تابعيتنه كچه‌ن بر موسوى ايله روسيه سفارتخانه‌سى باش ترجمانى واتحاد و ترقى جمعيتنك مشاور خاصى بنه موسوى قومندن (ماندلستام)

---

[*] موزوروس ديكيس، حرب عمومى ابتداسنده پاريسده شريف پاشا ايله برلشه‌رك فرانسه حكومتنه، اساميسى محفوظ وطنداشلريمز حقنده جاسوسلق ايتمك صورتيله فنالق ايتديكى كبى متاركه‌يى متعاقب‌ده (وه‌نيزه‌لوس) طرفندن فنار پطريقخانه‌سنه مشاور سياسى تعيين اولونه‌رق استانبولده سنه‌لرجه يونان پروغانداسنى اداره ايله‌مشدر.

TBMM KUTUPHANESI

كبی توركلكه یبانجی مضراشخاص [*] قوجه عثمانلی ایمپراطورلغنك بوكونكی حال موسنی ایچون اك بویوك عامل اولمشلردر .

---

[*] یبانجی عناصر ایچنده ماهرانه برطرزده توركلكك محوینه چالیشانلرك اك قوتلیلری یهودیلردر . بومیانده (ئهمانوئل قره‌صو) ایتالیانلرله ، روس باش ترجمانی روسلرله ، اسكی خاخام باشی ـ وقتیله استانبولده آمریقا سفیری اولان موسیو مورغن طاوله برلكده آمریقالیلرله ، جاوید بك ، فرانسز موسیو وهران ـ ماصونلریله چالیشمقده ایدیلر . جاوید بك ، اك بویوك حامیسی والیوم مملكتمزده‌كی فرانسزمؤسسات مالیه‌سنه ریاست‌ایدن موسیو برفرانسزواسطه‌سیله غایت صاف وحسیاتنه مغلوب فرانسزلری علیهمزه تشویقه چالیشمقده‌درکه عصمت پاشانك لوزان معاهده‌سنك تصدیقی هنكامنده بویوك ملت مجلسنده‌كی بوصوكذاته عائد ایمالریده بوحقیقتی كوسترر .

جاوید بك هم جنسی اولان آلمانیا اسبق مالیه ناظری دوقتور هلفریچ واسطه‌سیله آلمانیاده عین‌صورتله برچوق استقراضلرعقد ایله‌مش‌وآلمان‌سرمایه‌دارلره خزینهٔدولت ایچون ضررلی وسرمایه‌دارلر ایچون چوق كارلی شرائط ایله‌استانبول بایزید ؛ شیشلی متره‌پولیته‌نی ، شیشلی بیوكدره ترامواینی وامثالی كبی امتیازلر ویرمش وبوصورتله آلمان محافل مالیه‌سنكده فرانسز محافل مهمهٔ مالیه‌سی كبی مظاهرت قویه‌سنی شخصی ایچون تأمین ایله‌مشدر . بویوك سرمایه‌دارلرك سیاست دولیه اوزرنده‌كی نفوذ فوق‌العاده‌سنی بیلنلر جاوید بكك منفعنلرینه بوقدر خدمت ایله‌مش اولدیغی بو بیوك سرمایه‌دارلر واسطه‌سیله اجرا ایده‌بیله‌جكی تلقینات مضره‌نك اهمیتنی تقدیر ایدرلر .

حسیاتنه مغلوب اولاره‌ق دوستنی ودشمننی طانیامق خصوصنده فرانسزلرك اوته‌دن بری دوام ایده‌كلن خطالری نظر دقتی جلب ایلمكده‌در .

فرانسه حكومتی ، حرب عمومی اثناسنده مادی استفاده ایچون كندیلرینه جاسوسلق ایدن‌بعض تورك وطنداشلرمزك ! القاآتیله ـ مجبوراً فرانسه‌ده قالان توركلر حقنده تدابیر شدیده‌یه توسل ایتمش وبوتوركلری ، كویا اتحاد وترقی‌یه منسوب اولدقلری ایچون بوتدابیر شدیده‌یه مجبور قالدیغنی اعلان ایلمشدی .

اتحاد وترقی‌نك اك بویوك ومتنفذ اعضاسندن و طلعتك مشاور خاصی جاوید بك فرانسزلرك بوكون اك بویوك دوستلری میاننده عد ایدیلیور. بزم‌كبی فرانسه‌ده

TBMM KUTUPHANESI

بومیانده بالقان حربی اثناسنده خارجیه ناظرلغی مقامنه کتیریلن (غابریه‌ل نورادونکیان) ی ده اونوتمامق اقتضا ایدر .

متارکه‌نك عقدینی متعاقب سقوط ایدن (اتحاد و ترقی) نك شرندن

تحصیل و یکرمی سنه اقامت ایدن حقیقی فرانسز دوستلرینك دشمن تلقی ایدلمسی کندیلرینك غفلتنی کوسترکه آتیده ارائه ایتدیکمز مثال بوکا بر دلیلدر .

حرب عمومی اثناسنده چناق قلعه هزیمتنی متعاقب تورکلر علیهنده‌کی غلیان سببیله اسویچره‌یه کچمش و متارکه‌نك عقدینه قدر لوزانده قالدقدن صوکره مملکتمه عودت ایله‌مشدم .

آره‌دن برسنه مروروندن صوکره بعض فرانسز ضابطانك علیهمده اداره‌ٔ کلام ایتدکلرینی ایشیتدم . بالآخره ملغا خارجیه نظارتی حقوق مشاوری هرانت افندی ، فرانسه حکومتی طرفندن علیهمده بعض تدابیره توسل اولندیغنی و بونی فرانسز باش ترجماندن ایشیتدیکنی سویلدی . بونك اوزرینه سفارته کیتدم ، مسئله‌یی صوردم . باش ترجمان موسیو کوئینه مسئله‌یی بالتحقیق سز حرب عمومی اثناسنده برلین باش شهبندرلکنده بولندیغکز صره‌ده فرانسه علیهنده بولونمش و بناءً علیه فرانسه‌یه کیده‌مه‌مك اوزره سیاه لیسته‌یه داخل اولمشسکز ، دیدی .

فی الحقیقه ، حرب عمومی بدایتنده آلتنجی دائرهٔ بلدیه مدیری حقوق دوقتوری لطفی بك نامنده برذات برلین باش شهبندرلکنه تعیین اولنه‌رق متارکه ابتدالرنده اوراده وفات و جنازه‌سی استانبوله نقل ایدلمشدر .

حال بوکه ، حرب عمومی اثناسنده‌کی فرانسه استخبارات اداره‌سی ، بعض اشخاصك انتریقه‌سی ایله بولطفی بکی بنی ظن ایده‌رك بو یولده برراپور کوندرمسی سبب اولدیغی تظاهر ایله‌مشدر .

بو حالده جدی و ناموسلی اولوب وطنی ایله فرانسه آراسنده‌کی حسن مناسباتی محافظه و تأیید و تقویه‌یه صرف مساعی ایدن بزلرکبی تورکلری تقدیره پارتی مجادلاتی طولاییسیله فرانسه‌ده اهل وظیفه‌دار بولونمامسی یوزندن تورکیه‌نك یاخود تورکلرك فرانسه‌یه دشمن عد ایدلمسی غفلق بزه‌می ، یوقسه فرانسه‌نك رجال دولتنه‌می عطف ایدلملیدر؟...

TBMM KUTUPHANESI

قورتولان افراد ملت كنيش بر نفس آلمغه باشلايه‌جغی برصره‌ده ملتك باشنه دها پوسكوللی بلا اولارەق (حريت و ائتلاف) نامی آلتنده‌مسلط اولان جمعيت [*] ملته استناد ايده‌جكی يرده توركلك ومسلمانلغك خصم بی‌آمانی اولان انكليزلره استناد ايده‌رك مجلس مبعوثانی فسخ ايتديرمك، قوای‌مليه‌يه ، خليفه اردوسی نامی آلتنده اومجنون دامادفريدك القاآتيله وطنداشلريمزی يكديكرينه قيرديرمق كبی‌خيانت‌وطنيه‌يه جرأت واستانبول‌حكومتنی انكليزلرك‌ألنه‌تسليم‌ايتمك كبی‌شايان عفواولميان جرائمی ارتكاب ايله‌مشلردی. بويوك مأمورلرك عزل و نصبی هپ انكليزلر طرفندن اجرا ايديلدكلری كبی صحيه وپوليس مديريت عموميه‌لری‌ده تماماً انكليزلرك ألنده‌ايدی . [**]

ايشته بوكبی حالات وعناصر اجنبيه‌نك مملكتمز حقنده بسله‌يه‌كلدكلری فكر سقيم و ازميرك اشغالی كبی ملتك حياتنه تعلق ايدن وقايع ، روح ملتده درين بر انفعال اوياندير‌ارق صرف توركلك

---

[*] ١٣٣٥ سنه‌سنده نشر ايتمكده ايكن فرانسز سانسورينك تشرين ثانی ١٩١٩ تاريخلی تذكره‌سيله دوچار تعطيل اولان ميزان غزته‌سنك ١٠ تشرين‌اول ١٣٣٥ تاريخلی نسخه‌سنده (نورعثمانيه‌دن سليمانيه‌يه) سرلوحه‌لی مقاله‌مده بوايكی جمعيتك مملكته اولان مضرتلرندن بحث ايله‌مشدم .

[**] پوليس مديريت عموميه‌سنه اليوم حال قرارده بولنان نورالدين وحسن تحسين بكلر تعيين ايتديرلمشدی .

ديون عموميه قوميسرلكنه تعيين ايديلن راغب بك وظيفه‌سنه مباشرت ايده‌جكی أثناده ديون عموميه انكليز دائنلر وكيلی بالذات باب عالی‌يه كله‌رك بوتعيينه مانع اولمسی، حدود صحيه مديريت عموميه‌سنه تعيين ايديلديكم حالده‌انكليز سانسوری (طومسون) ايله باش ترجمان (رايان) باب عالی‌يه كله‌رك يريمه كندی آدملرندن برينی تعيين ايتديرمسی كبی ...

پرەنسیپلری اوزرینه حقیقی بر ملیت پولتیقەسی تعقیبنه مجبوریت حاصل ایتمشدر .

بوتهلکەلره قارشی مملکتك مدافعەسی ایچون ایلك دفعه مجاهد محترم کاظم قرەبکر پاشا ورفقای محترمەسنك تشبثیله ارضرومده انعقاد ایدن قونغرەیه اوصرەده مأموراً آناطولی‌یه‌کچن غازی مصطفی کمال پاشا حضرتلری‌ده اشتراك ایله‌مشدر .

غازی‌پاشا حضرتلری، بالآخره سیواس قونغرەسنی عقد ایدەرك (میثاق ملی) صری تثبیت وهیچ یوقدن اردولر وجوده کتیرمك ویکیدن آناطولی‌ده بر تورك دولتی تشکیل ایتمك صورتیله یونان اردولرینی سوکیلی طوپراقلریمزدن طرد و دکزه دوکمك کبی خارقەلرله مظفریتمزی تأمین و ملتمزی بوکونکی انقلاب مسعوده نائل ایتمش و (تورکیه‌جمهوریتی) نك بانیسی‌وایلك رئیسی‌اولمشدر. مشارالیه ایله رفقای محترمەسنك خدماتی ا ضروم و سیواس قونغرەلریله سقاریا ، اینونی الخ ... محاربەلرینك صفحاتی وقوماندانلرمزك تراجم احوالنی تورکجه وفرانسزجه اولارق آیری بر کتاب‌شکلنده نشرایدەجکم ایچون شمدیلك بوخصوصده تفصیلات ویرمکدن صرف نظر ایدییورم .

غازی پاشا حضرتلری ورفقای محترمەسنك تشبثلریله باشلایوب ارادۀ ملیەنك محصولی وملتك فداکارلغی ثمرەسی اولارق وجوده کلن‌بوانقلاب، ملتك‌رفاه، سعادت وسلامتنی تمامیله تأمین‌ایدەبیلمەسی سیاسی واقتصادی اصلاحاته تشبثله ممکن اولابیلیر .

بواصلاحاته تشبثله برابر انقلابمزك ، انقلابات فکریه ومعنویەدن

TBMM KUTUPHANESI

دوغدیغنی وبوندن طولانی الی الابد پایدار اولاجغنی بالفعل اثبات ایتمك ایجاب ایدەر . چونکه دولتمزی متین اساسلره و تملره استناد ایتدیرمك مجبوریتندەیز .

آنجق بوکبی صاغلام اساسلره استناد ایدەرك قوت بولان بر دولت ، مملکتك باعث حیاتی اولورکه بزمده وطن وملتمز نامنه تمنی ایتدیکمز حقیقی انقلاب بومثللو انقلابدر . حکومت جمهوریه مرکزده بوکا اهمیت ویرەجکی محققدر .

ملتلرك تراجم احوالی ، تعقیب ایتمش و ایدەکلمش اولدقلری قوانین انقلابیه ، یعنی مادی ومعنوی تحولات تدقیق ایدیلیرسه بوتحولاتدن برقسمنك برطاقم تحولات طبیعەدن ، یعنی ادوار انکشافیەدن ودیکر قسمنكده برطاقم تبدلات مجبرەدن ، یعنی انقلابدن عبارت اولدیغی کورولور .

انکشاف ؛ انقلابی انتاج ایدەر وبو انقلابده بر انقلاب مستقبله مادر اولاجق یکی فکرلر تولید ایدەر .

هریکی فکر ؛ بر اختیار و آرزو نتیجەسی اولدیغی کبی هر انقلابده مطلقا بر انکشاف نتیجەسی وقوعه کلیر .

بونی یازمقدن مقصدیمز ، اوروپا و آمریقادە یاپیلان پروپاغاندالرله ادعا ایدلدیکی کبی انقلابمز ، ملته جبراً قبول ایتدیرلمش بر تحولدن عبارت اولمایوب بر دورۀ انکشافیه نتیجەسی اولارق روح ملتدن دوغمش اولدیغنی اثبات ایتمکدر .

TBMM KUTUPHANESI

بونك محسناتی ، وطنداشلریمزك هنوز نور معارفدن محروم اولان اقسامنه قدر تشميل ايتمك لازمدر .

اکر انقلاب، ملتك محصول فکروسعی اولمازومفت، اوانقلابك هنوزنه‌دیمك اولدیغنی بیلمز، آکلامازسه تشکل ایده‌جك حکومت، هیچ برشیئه موفق اولمادن سقوطه محکوم اولور .

ودولت‌ده ، یالکز بو انقلابه وجود ویرەن برقاچ کیشینك ید انحصارنده قالیرکه (اتحاد وترقی) حکومتی بوکا بویوك برمثال تشکیل ایده‌ر .

ملتلر ؛ جمعیات ابتدائیه‌ده بویوکلرك کوچوکلره تحکمی اساسی اوزرینه بنا ایدلمشلردی . حتی اسکی رومادە برچوق جمعیتلر ، کندیلرینه همجوار و دها قوی اولان هیئتلره مقاومت ایده‌بیلمك ایچون برلشه‌رك کسب قوت ایلدیکدن صوکره سنه‌لرجه ظلم واستبدادی آلتنده یاشادقلری اصلزاده جمعیتلرینی تارومارایتمك صورتیله اعلان مساوات ایله‌مشلردی .

انسانلر ازمنۀ قدیمه‌ده ، فقدان معارفه مبنی حکمدار ایله حکمدارلغك نه‌اولدیغنی تفریق ایده‌جك قوۀ ممیزه‌دن محروم ایدیلر.

خصوصیله اووقتلر ، حکومت لفظی یالکز حرب زماننده قوماندا ایتمك اوزره برآمر انتخابندن عبارت ایدی . مثلا : اهالی، ایچلرندن برعسکر نفرینی کندیلرینه آمر انتخاب ایده‌ر ، بوآمر اختیارلغنده کندی اوغلنی خلف اولمق اوزره وصیت ایدردی که حکمدارلغك پدردن اولاده‌انتقالی اصولی‌ایشته بوصورتله‌باشلامشدر.

TBMM KUTUPHANESI

آسیاده‌کی حکومتلرده ایسه حکمدارلر، وظیفهٔ سیاسیه‌دن باشقه برده قیافت روحانیه‌یه بورونه‌رك اجرای سلطنت ایدرلردی .

حتی یقین وقتلره قدر اوروپا حکمـدارلری‌ده حق سـلطنی کاملاً بویولده توارث ایدیورلردی‌که (اون‌بشنجی‌لوئی) بوقاعده‌یه توفیقاً ۱۷۷۰ پارلمنتوسنده :

« بز ، اکلیل سلطنتمزی طوغریدن طوغری‌یه جانب‌الوهیتدن آلیورز که زیردستمزده بولنان‌خلقك انقیادواطاعته مجبوراولدقلری قوانینی وضع ایتمك بلا اتباع واشتراك بزه ، یالکـز بزه عائددر... »

دیمشـدی . ایشـته بوطرز اداره‌یه مطلقیت ودها طوغریسی استبداد حکومتی تعبیر اولنور .

حاکمیتك ملتده اولدیغنه وملیت نظریه‌لرینه استناد ایدن وبونی مقاولهٔ اجتماعیه نظریه‌لریله ادعا واثبات ایله‌ین (ژان‌ژاق‌روسسو)لر، وبو حاکمیت ملیه اصولنك ادراك بشردن اقتبـاس اولدیغنـه قائل اولان (مابلی) لر ارباب انقلابدن عد ایدلمشلردر .

تورکیه جمهوریتنی حاکمیت ملیه اساسلری اوزرینه‌تأسیس‌ایده‌ن غازی مصطفی کمال پاشا حضرتلریله رفقای محترمه‌سی ، تورك ارباب انقلابی میاننده تاریخمزده دخی حرمتله یاد ایدیله‌جکلردر .

برملتك یالکـز حاکمیت‌ملیه وصرف ملیت پره‌نسیپلری اوزرینه تعالیسنه خدمت اوقدر قولای برایش دکلدر .

چونکه برملتك ترقیات مدنیـه‌سی ، اوملتك ملل سـائره ایله اولان مناسبات عمومیه‌سنك درجهٔ وسعتیله مبسوطاً متناسبدر .

TBMM KUTUPHANESI

بومناسباتك وسعتی نسبتنده زراعت، صناعت، تجارت ، خلاصه ثروت مليه يوكسله‌جكی كبی برملتك ملل سائره ايله اولان مناسباتی نسبتنده‌ده اوملتك عرفانی آرتار .

معارفی ترقی ايتمش بر ملتك افرادی ، كرهٔ عالم اوسـتنده‌كی اقوامك وضعيت تاريخيه وجغرافيه‌سنی، احوال اقتصاديه وسياسيه‌سنی، والحاصل كافهٔ مناسبات مدنيه‌سنی بيلير واوكا كوره اوملتلرله تأسيس مناسبات ايدر . بومناسبات نسبتنده ده سياست مليه و اقتصـاديه‌سنی فنی برصورتده تنظيم ايلر ...

TBMM KUTUPHANESI

اقتصاد ملی

اقتصاد ملی فکری — بلچیقا واسویچره‌نك تکملات اقتصادیه‌سی — مختلف دولتلرك غروب حالنده برلشمه‌لرینه سبب نه ؟ — صوك سوز کیمده ؟ قوای حربیه‌ده‌می، یوقسه قوای اقتصادیه‌ده‌می؟ — تورکیانك مظفریتی ویونانستانك افلاسی سببلری — ایکی حیاتی مسئله : استقلال سیاسی واستقلال اقتصادی — اقتصاد ملی‌نك انکشافی ایچون نه‌یاپملی ؟ — اقتصاد ملیدن مقصد نه‌در ؟ — آسیای صغری و آناطولی — صنایع ملیه‌مز یکیدن احیا ایدیله‌مزمی ؟ — بین‌الملل تجارت ومبادله‌نك اهمیتی — اجنبی سرمایه‌سی — تجارت معاهده‌سی

ازمنهٔ عتیقه‌ده اقتصاد ملی نه‌دیمك اولدیغی بیلنه‌مه‌مشدر . چونکه اقتصاد ملی فکری، تشکلات مدنیه‌نك یعنی عصر حاضرده‌کی اشکال متمدنهٔ دولیه‌نك مبدأ تأسسیله باشلامش برشیدر .

بوده فکر سیاسی و فکر اقتصادی نقطهٔ نظرندن ملیت نامی ویریلن هیئتلر وبوهیئتلرك منسوب اولدیغی مملکتلره نسبتله تخالف ایدرکه بوسببدن تکملات مذکوره عصر حاضره قدر تأخر ایتمشدر .

سیاسیونك ادعاسنجه : مدنی برملت ؛ برلسان مخصوصه ، واسع اراضی‌یه ، منابع متعدده اعتباریله نفوس کثیره‌یه مالك اولملی‌در.

نفوس کثیره ، اراضی واسعه ـ منابع مختلفه برملت متمدنه‌نك عناصر اساسیه‌سندندرلر . زراعته ، صناعت اعمالیه‌یه ، تجارته ، سیر سفائنه مالك برملت تکمل ایتمش صاییلیر .

بونکله برابر ، نفوس کثیره ، غایت واسع اراضی‌یه مالکیت

TBMM KUTUPHANESI

ثروت ملیه‌نك عنصر اصلیه‌سندن اولاجغنی دائما ادعا ایتمك‌ده صحیح اولاماز .

یالکز اوتوز بیك کیلومترو بر اراضی‌یه مالك اولان بلچیقا دولتی اراضیٔ محصوره‌سی اوزرنده، اوقدر محدود برمملکت‌اوستنده وجودی تصور ایدیله‌میه‌جك قدر جسیم بر سکنه وعظیم برقدرت اقتصادیه‌یه حاکمدر .

نفوسی آنجق یدی میلیوندن عبارت بلچیقاده، برملتك موجودیتی حقنده تمنی ایدیله‌جك کافهٔ شرائط موجوددر .

اراضیسی بلچیقادن دها محدود وبو اراضینك برقسم اعظمی ناقابل اعمار اولان اسویچره‌ده شعبات اعمالك بعض اقسامنده غایت مکمل وفوق‌العاده صنعتکارانه و پارلاق برشکل اقتصادی‌یه تصادف اولنور. اسویچره‌ده زوریخ کبی ایپه‌کجیلك نقطهٔ‌نظرندن الك برنجی‌اوروپا مخرج محصولاتندن معدود اولان مراکزصناعه‌یه تصادف اولنور. بوندن باشقه زراعتدن متشعب اولوب سوت ، پینر ، اعمالی کبی عالمه نمونهٔ امتثال اولان غایت مکمل صنایع موجوددرکه ممالك سائره‌ده بوکا بکزر تکملاته تصادف قابل اولاماز .

بونك ایچون محدودیت نفوسیه و ارضیه بر ملتك تکملات عمومیه‌سنه مانع اولاجغی نظریه‌سی هرزمان قابل تطبیق دکلدر .

دولتلرك قسم اعظمنك اشتراك ایلدیکی حرب عمومی بزه‌ده بویوك درسلر ویرمشدر .

TBMM KUTUPHANESI

بردولتك مجادلهٔ حیاتیه‌ده غلبه‌ایله بقاسنی تأمینه مقتضی شرائط، اقتصاد علمنك، لایقیله بیلنمسنه متوقفدر .

حرب عمومی‌یه اشتراك ایتمش اولان دولتلر ، هر برینك اقتصاد ملی ساحه‌سنده‌کی کفایتسزلکنه چاره‌ساز اولملق اوزره برآرایه‌کله‌رك اثنای مجادله‌ده سرمایه ووسائط استحصالیه واستهلاکیه‌ایله یکدیکرینه متقابلاً معاونت لزومنی حس ایتمشلردر .

دولتلرك بویله مختلف غروب حالنده برلشمه‌لری یالکز یکدیکرینه قارشی عظیم اردولر چیقارمغه مقتضی بر لزوم عسکری اولمایوب بالخاصه ادامهٔ حیات ومجادله ایچون استحصال و مبادله واسطه‌لرینی برلشدیرمکه مقتضی برلزوم اقتصادی اوزرینه اولمشدر.

بونك ایچون صوك سوز اردولرك قوتنده اولمایوب یکدیکرینه تقابل ایتدیریلن قوای اقتصادیه‌ده ایدی . غلبه ، قوای اقتصادیه‌سی فضله اولوب آنی حسن صورتله استعمال واداره ایده‌بیلن طرفده قالمشدر.

بو درسلر ، اقتصاد نقطهٔ نظرندن حرب عمومینك کندیسنی القا ایتمش اولدیغی اوچورومدن قورتارمغه موفق اولان تورکیه ایچون صوك درجه جالب نظر دقتدر .

بومظفریت ، یالکز قیمتی غیرقابل اعتراض اولان غیوراردولر وفداکار قوماندانلر سایه‌سنده اولمایوب ملتك مقاومت اقتصادیه‌سی واسطه‌سیله یونانستانه میدان حربده اولدیغی قدر ساحهٔ اقتصادده دخی موفقیتنی تأمین ایله‌مشدرکه یونانستان افلاسه سوروکلنمش واردوسنك احتیاجاتنی تدارکدن عاجز قالمش و پاره‌سنك قیمتی پك دوشکون بر حاله کلمشدر . حال بوکه تورکیه وضعیت اقتصادیه‌سنی اولدقجه ثابت برحالده بولوندیرمغه موفق اولمشدر .

TBMM KUTUPHANESI

بو نتیجه‌ایسه ایکی واسطه ایله استحصال ایدلمشدر :

اولا مملکتك اقتصادی ثروتلری ، ثانیاً کندیسنده مفقود اولان وسائط اقتصادیه‌یه‌قائم اولمق اوزره دوست دولتلرك ماهرانه‌برطرزده یاردمی ...

بو کون تورکیه جمهوریتی اقتصاد ساحه‌سنده ایکی مسئلهٔ حیاتیه قارشوسنده بولونمقده‌در :

برنجیسی : استقلال سیاسیسنی آغیر فداکارلقلرله استحصال ایتدکدن صوکره‌استقلال اقتصادیسنی‌ده‌تأمین ایچون‌وسائط استحصالیه واقتصاد ملیسنی‌علمی وفنی برصورتده تنظیم‌وانکشاف ایتدیرمك‌در.

بوایکنجی همت ، استقلال سیاسی ایچون یاپیلان فداکارلقلردن دها آغیر ودها کوچدر . لکن تورکیه جمهوریتی آنجق مملکتك بالعموم تشبثات و قوای اقتصادیه‌سنك سوره‌کلی غیرتی ایله استقلال اقتصادیسنی اجانبه قارشی تقرر و بوسایه‌ده استقلال سیاسیسنی ادامه ایتدیره‌بیله‌جکدر .

ایکنجی‌سی : اقتصاد ملینك انکشافنه‌مقتضی مساعیٔ کامله‌سنك صرفیله برابر بوخصوصك بین‌الملل تجارت ایله تألیفی واستهلاکات‌ایله استحصالاتك بین‌الملل مبادلات ایله اکمالی ، تعبیر آخرله اقتصاد ملینك بین‌الملل تجارت ، دوست دولتلرك مبادلات احتیاجاتی ایله تألیفنه موفق اولمقدر . چونکه هر دولت نه مرتبه مستقل اولورسه اولسون استحصالاتنی مبادله وکندیسنده مفقود اولوب صرفنظر

TBMM KUTUPHANESI

ایده‌میه‌جکی استحصالات وقوای سائره ایچون کرك ساحهٔ اقتصاد وکرك ساحهٔ سیاسیده دیکرینه مراجعته مجبوردر .

آنك ایچون تورکیه جمهوریتی‌نك استقبالنه عائد اولان بو ایکی مسئله‌یی آیری آیری تدقیق ایتمك اقتضا ایدر ...

تورکیه جمهوریتی ایچون بر اقتصاد ملینك لزوم تشکیلی

اقتصاد ملیدن مقصد ملتك عضویت اقتصادیهٔ تامه‌سنی انکشاف ایتدیره‌رك سعادت حالنی تأمین ایتمکدر. اشبو جملهٔ حکمیه‌نك واضعی معلم شهیر تشمار (لیست) : هر ملتك بر عضو مخصوص اقتصادی تشکیل ایتدیکنی و علی العاده ترقی ایله حال حیاتده قالمسی ایچون شعبات مختلفهٔ استحصالیه و استهلاکیه‌سنی کندی کندینی اداره وبر اجنبی مملکتك معاونتندن استغنا ایده‌بیله‌جك صورتده انکشاف ایتدیرمسنه وابسته اولدیغنی ارائه ایله‌مشدر .

بالفرض هر شعبهٔ استحصالاتنده اجانبك معاونتندن صرف نظر ایده‌مه‌ین بر مملکت بر اجنبی دولتنك آرزو و هوساتنه تبعیته مجبور اولاجغی کبی او دولتده کندیسنه ایسته‌دیکی شرائط اقتصادیه‌یی تحمیل ایده‌جك و مذکور مملکتك استقلال سیاسیسی اسارت اقتصادیسنی تعقیباً تحت تهلکه‌یه کیره‌جکدر .

بو خصوصده یونانستان شایان دقت بر نمونه تشکیل ایتمکده‌در . منابع زراعیه‌دن محروم ، برای تعیش ودیکر دولتلره محتاج ومستقل بر پولتیقه تعقیبی حالنده اقتصاداً محاصره ایدیله‌رك آچلغه معروض

TBMM KUTUPHANESI

اولان یونانستان تام سربستی اقتصادیه ایله آتیسنی تعقیبه مقتدر اولامیه‌رق دول سائره‌نك پشنده قوشمغه مجبور اولمشدی .

بو وضعیت ، مملکتك استقلال اقتصادیسنی تأمینه کافی منابع طبیعیه ایله جناب حقك بزه بخش ایتمش اولدیغی تورکیه جمهوریتی ایچون عین مرکزده دکلدر .

آسیای صغری و آناطولی ازمنهٔ قدیمه‌دن بری اوروپانك مبذولیت انباری ایدی. بوندن ماعدا مملکتك منابع استحصالیه‌سنده مستعمل اصول تعدیل و زراعتی انکشاف ایتدیره‌رك مملکتك احتیاجاتی تأمین ایتدیکدن باشقه اوروپایی بیله بسلیه‌جك اقتدارده اولان آناطولی صنایعدن وسیر سفائنه مقتضی کموردن ماعدا قورشوندن بالاعتبار کوموشه قدر منابع معدنیه‌یه مالکدر .

آناطولی ، صنایع مترقی‌یه‌یه مقتضی شرائطی حائز اولوب جهانك اعتلای اقتصادیسنده مهم بر رول اوینایه‌بیله‌جکدر .

مع التأسف ، عثمانلی دولتی حکومتلری مملکتمزك سعادت حال اقتصادیسنی کاملاً اهمال ایتمشلردر. حکومت مذکوره هر بر تشبث اقتصادیه‌یه مانع اولان عهود قدیمهٔ اقتصادیه‌یه بناءً اللری باغلی بر آدم کبی هیچ بر شیئه موفق اولامامشلردر .

مثلا طقوزنجی عصره قدر کوچ حال ادامهٔ حیات ایده‌بیلن بعض صنایع ملیه وبالخاصه طربزون ایله ازمیر و آناطولی‌نك بر چوق قصبه و کویلرنده قدیماً برحال مترقیده بولنان صنعت نسج ، اهالیٔ محلیه‌نك تکالیف آلتنده ازیلدیکی برزمانده معمولات اجنبیه وبالجمله معافیت رسومیه‌دن مستفید اجنبی تجارلری واسطه‌سیله محو ایدلمشدرکه

TBMM KUTUPHANESI

هیچ برفرد صنایع ملیه‌نك محافظه و انکشافی خصوصنده مسئولیتی درعهده ایده‌مه‌مشدر .

روسیه دخی وقتیله عینی وضعیتده ایکن ۱۳ نجی عصرده اسوچه قارشی اولان قانلی استقلال مجادله‌سنده مظفر ، وفقط بیتاب وثروتاً محو اوله‌رق چیقمشدی .

حرب میدانلرنده اقتطاف ایدیلن مظفریاتدن صوکره بویوك پیه‌رك ایلك ایشی مظفریات مذکوره‌یی تأمینه موفق اولمسی‌در .

بویوك پیه‌ر ، اجانب ایله مناسبات دوستانه‌ده بولونمقله برابر روسیه‌یه تجارت متخصصلری ایله مهندسلری بالدعوه صنایع ملیه‌یی محافظه وانکشاف ایتدیرمش ، وصنایع مذکوره‌یی مجدداً احیا وحمایه ایتمش ، وبناءً علیه روسیه اصلاحاتنك الك بویوك عاملی وقوهٔ اقتصادیه‌سنك تنظیمنه الك برنجی مسببی اولمشدر .

استقلال ملیسنی ، اردوسنك وقوماندانلری وملتنك فداکار وطنپرورلری سایه‌سنده اقتطاف ایتمش اولان تورکیه جمهوریتنه ، عینی قدیماً روسیه‌یه واقع اولدیغی کبی ساحهٔ اقتصادده استقلالنی تأمین ایتمك وبونی دفعةً احیا ایتمك وظیفه‌سی ترتب ایتمکده‌در .

زراعت وحیوان یتشدیرمك برنجی درجه‌ده حائز اهمیتدر . اقتصاد ملینك بوقسمنه عصری طرزمساعی‌یی تطبیق ایتمك سایه‌سنده آسیای صغری بتکراراوروپانك مبذولیت خزینه‌سی حالنی بالاکتساب اجنبی اون پیاسه‌لرندن قورتولاجقدر .

زیتون یاغی اعمالاتی ایله توتون ، پرنج وپاموقده عینی شرائطه تابعدر . بو مقصدی تأمینه مقتضی تدابیردن کرچه بوراده اوزوند

TBMM KUTUPHANESI

اوزادى‌يه بحث ايديله‌مز ايســه‌ده عصرى زراعت اصوللرينه واقف معلم و متحصصلرك جلبى ، ولايتده عملى زراعت مكتبلرى وجوده كتيرلمه‌سى ، آلات وزراعت ماكنه‌لرينك كويلى‌يه توزيعى وتعميرى خصوصنده اتليه‌لر احداثى كبى تسهيلات ابرازى لازمدر .

ايپكجيلك صــنعتى ايله قوزه‌جيلغك حمايه‌سى لزومى شــايان ذكردر. بالخاصه حيوان يتشديرمك خصوصنده بين‌الاهالى عصرى بر اصــولك تعميمى ، حيوان خســته‌لقلرينه قارشى مجادله اجراسى ومعلومات عمليه‌نك كويلره قدر تعميم ونشرى اقتضا ايده‌ر .

اورمانلريمزك دخى منتظم بر اصــوله توفيقاً اداره‌سى لازمدر . اوروپانك انشــا آت كراســته وتراورسلره بويوك احتياجى واردر . مملكته بويوك بر ثروت تأمين ايده‌بيلمك اســتعدادنده بولنان اشبو شعبهٔ اقتصاد شمدى‌يه‌قدر تماماً اهمال ايدلمشدر. اورمان مكتبلرينك متخصصين تحت نظارتنده اصلاحى وتوركيه جمهوريتى اورمان‌اصول اداره‌سنك يكيدن تنظيمى وارمانلرك منتظم براصوله توفيقاً قطعيله ، قطعيــاتدن حاصــل اولان بوشــلقلرك يكى غرســيات ايله املاسى اقتضا ايدر .

بوراده ينــه آناطولى‌نك احتوا ايتديكى معــدن كومورينك پك معلوم اولان درجهٔ ثروتندن وعلى‌الخصوص ، منتظم بر ايشلەتمه اصوليله دها مهم نتيجه‌لر استحصالى ممكن اولان اركلى وزونغلداق حوضه‌سندن بحث ايديله‌جك دكلدر .

آناطولى ؛ معدن كوموردن ماعدا شيمدى‌يه‌قدر ايشله‌دلمه‌مش واســع لينيت معدنلرينى دخى محتويدر . مثال اوله‌رق صــوما ايله

TBMM KUTUPHANESI

آفیون قره حصارینك جنوب شرقیسنده کائن چای لینیت معدنلریله آماسیه‌نك جلتك معدنلری ارائه ایدیله‌بیلیر .

آناطولی بالخاصه شیمدی‌یه قدر همان ایشله‌دلمامش اولان منابع معدنیه‌سی ایله متمایزدر . زنکین قروم ، آنتیموان ، قورشـون ، چینقو ، کمور ، باقر ، الخ ... معدنلر استفاده ایدلمکه مترقبدرلر.

بوخصوص ایچون اول امرده لزومی اولان سرمایه و-ما کنه‌لر مفقود اولدیغندن طولانی آنلردن استفاده ایچون متحصصلره وسرمایه‌یه احتیاج اولوب آنلره سهولت کامله تأمین ایتمك اقتضا ایده‌ر .

بوندن ماعدا اشبو ایکی عنصر موجود اولسه دخی ایشلتمه‌دن استفاده‌یی تأمین ایده‌جك یوللرمفقوددر. یوللر برمملکتك دامارلری کبیدر . یولسز بر مملکتده نه‌زراعت ، نه‌صناعت انکشاف وترقی ایده‌بیلیر . بوخصوصده هرشیئی یکیدن یاپمق اقتضا ایده‌جکدر .

ایکنجی مسئله

یوقاریده‌ده سویله‌دیکمز وجهله اقتصـاد ملی‌یی تجارت خارجیه احتیاجاتی‌ایله تألیف ایتمك، کندی‌احتیاجات‌استهلاکیه واستحصالیه‌سنی تأمین ایچون مبادلهٔ بین‌المللی تسهیل ایتمك ونهـایت بونلری دوست یاخود متفق دولتلرك مبادله احتیاجاتی ایله تألیف ایلکدن عبارتدر.

زیرا ، نه‌قدرمستقل‌اولورسه اولسون‌دولتلرك‌ساحهٔ اقتصادیه‌ده‌کی تسـاندلری پرنسـیبی نتیجه‌سی اولان کندی محصـولاتلرینی مبادله وکندیلرنده بولنمیان مواد ابتدائیه‌یی الده ایتمك ایچون یکدیکرلرینه مراجعت ایلك ضرورتنده‌درلر .

داخلی اقتصـاد ملی یوقاریده‌ده بحث ایتدیکمز وجهـله ملتك

TBMM KUTUPHANESI

اجنبیلره قارشی کرك اقتصاد داخلی و کرکسه اقتصاد خارجیسی خصوصنده سربست ومستقل بولنمق حقنی ایجاب ایتدیرر .

تورکیه جمهوریتی ، افعال اقتصادیه‌سنك سربستیسنی زنجیرلیان و ملی بر حیات اقتصادیه امکاننی ازاله ایدن واللری آیاقلری باغلی اوله‌رق ساده برمخرج اقتصادی و اجنبی دولتلرك همده بین‌الملل برمستملکه‌سی حالنه افراغ ایدیلن ماضینك بتون تقییداتندن لله‌الحمد قورتولمشدر .

بواجنبی حکومتلری ، اسکی مستملکات پولتیقه‌لرینی تعقیباً هم اسکی تورکیه‌یی وهمده کندی مستملکاتنی ، محصولات صناعیه‌لرینی بهالی‌یه صاتمق ویرلی اهالینك محصولات ابتدائیه‌لرینی اوجوز صاتون آلمق کبی یالکز کندیلرینه منافع تأمین ایده‌رك تورکیایی اضرار ایلمشلردر .

تورکیه جمهوریتنك سیاست اقتصادیه‌سی بالطبع دول اجنبیه‌نك بر طاقم منافعنی واکتساب ایدلمش موقعلرینی رنجیده ایتمکده‌در . چونکه بوندن صوکره مملکتمزده موجود اولان مواد ابتدائیه‌یی بك دون فیأتله الەمدقدن ماعدا معمولات صناعیه‌سنی‌ده ایسته‌دکلری کبی صاتامیه‌جقلردر .

شمدی‌یه قدر بو مواد ابتدائیه مملکتده هیچ ایشلنمیوردی ویاخود بك آز ایشله‌نیور و خام حالنده ممالك اجنبیه‌یه اخراج ایدیلیوردی .

خوایج ضروریه‌دن اولوب مملکتمزك محتاج اولدیغی صنایعدن الك مهمی شکر اعمالاتی مسئله‌سیدر . بوصنعت تورکیه‌ده موجود دکلدر ،

TBMM KUTUPHANESI

شکر احتیاجاتمز کاملاً ممالك اجنبیه ادخالاتی ایله تطمین ایدلمکده‌در . حالبوکه شکر تورکیه‌ده پك اعلا اعمال ایدیله‌بیلیر . بو اعمالات پانجار زراعتنك اصلاحی ، وپانجار محصولاتندن شکری استحصال ایچون فابریقه‌لر وتصفیه‌خانه‌لر کشادیله الده ایدیله‌بیلیر . بوکونه قدر بوکا عائد هیچ برایش یاپیله‌مامشدر .

ایپکجیلك صنعتیده ثروت ملیه نقطه‌سندن غایت مهمدر . فی‌الحقیقه بروسه‌ده دوت اغاچلری زرعیاتی یاپیلیر ، ایپك بوجکلری یتشدیریلیر وایپك قوزه‌سی استحصال اولونور . فقط مملکتمزده خام ایپکی ایشله‌مکه کافی فابریقه یوقدر ، قوزه‌لر ممالك اجنبیه‌یه اخراج اولونور ، اوراده ایشله‌نیر و صوکره ایپکلی قماش شکلنده تکرار تورکیه‌یه ادخال اولونور . حالبوکه مملکتده عمله‌یی چالشدیرمق ، اهالی‌یه بوصورتله واردات تأمین ایتمك وعینی زمانده مملکتك منابع ثروتی اصلاح وتزیید ایتمك ایچون ملی منسوجات فابریقه‌لری کشادی تورکیه جمهوریتی حکومتنك اك مهم دوشونجه‌لرندن بریسی اولملیدر .

یوك وپاموق منسوجاتی ایچونده عینی حال وارددر . بوندن اوتوز قرق سنه اولنه کلنجه‌یه قدر اناطولینك برچوق شهرلرنده منسوجات اعمالاتخانه‌لری ، دستکاهلری موجوددی . فقط بونلر ممالك اجنبیه‌دن اوجوزاوله‌رق ادخال ایدیلن ماللره قارشی حمایه ایدیله‌مدیکندن قاپانمغه مجبورقالدیلر . بوکون ، ماضیده یاپیلان خطالری تعمیر ایچون صرف غیرت ایتمك زمانی کلمشدر .

بونك ایچون اناطولینك باشلیجه مراکزینه شکر ومنسوجات نمونه فابریقه‌لری کشاد ایده‌رك اهالی‌یی استحصالاته الیشدیرمق لازمدر .

TBMM KUTUPHANESI

بوفابريقه نمونه‌لری ایچون‌ده هردرلو منابع ثروتی و شمندوفر مرکزی اولمق اعتباریله‌ده هرطرفه قریبق درکار اولان اسکیشهری ذکر ایده‌بیلیرز .

کوسله ، دری مسئله‌سنده غایت مهمدر . خام دریلر بوکون کاملاً ممالك اجنبیه‌ده ایشله‌نیر و مملکتمزده همان ایشله‌نمز دینه‌جك مرتبه‌ده آزدر. بونك ایچون باشلیجه مراکزده دباغخانه‌لر تأسیس ودری معمولاتی فابریقه‌لری کشادی لازمدر . [*]

کراسته اعمالی صنعتیده پك کری‌در . اشبو اعمالات ایچونده کافی درجه‌ده بیوك بچقی خانه‌لر وماکنه ایله متحرك اعمالاتخانه‌لر تأسیس ایدلملیدر .

باقر ، دمیر ، قورشون الخ کبی معادن ، مملکتده سرمایه‌نك وبونلری ایشلیه‌جك تأسیساتك فقدانندن ناشی خام حالنده ممالك ممالك اجنبیه‌یه اخراج ایدلمکده .

مختصراً برقاچ مثال نقل ایتدك . ملی اقتصادیاتمزی موقع فعله قویمق ایچون عمومی ومفصل پلانلری ترتیب وتنظیم ایتمك متحصصلره عائددر .

بوپروغرامی تطبیق ایچون یالکز داخلاً جهد وغیرت ایتمك ،

---

[*] فرانسز کوسله فابریقه‌لری سرمایه‌دارلرندن مرکب بر غروپ حکومته مراجعت ایده‌رك اون میلون سرمایه وضع ایتمك صورتیله بکقوز فابریقه‌سنی یکرمی سنه مدتله وبرقاچ بیك تورك عمله‌سی چالیشدیرمق وبر دباغ مکتبی آچمق و حاصل اولان تمتعدن ثلثی حکومته ترك ایده‌رك بکقوز فابریقه‌سنی حقیقی بر کوسله و دری مؤسسه‌سی حالنه قویمغی درعهده ایلمشلرسه‌ده حکومتجه مسئله اهمیتی درجه‌سنده تدقیق ایدیلمه‌مشدر .

TBMM KUTUPHANESI

شخصی تشبثلرده بولنمق ، سرمایه ومتخصص تدارك ایتمك كفایت ایتمز . متخصصلری بر آرایه طوپلامق ، سرمایه‌لری تشویق ایتمك ، انكشاف ایدن صنایعی ، لایقیله تشكل ایدنجه‌یه قدر، اجنبی رقابتنه قارشی حمایه ایتمك ایچون حكومتك معاونتنه احتیاج قطعی واردر .

اشبو حمایه‌یی تأمین ایچون اتخاذ اولنه‌جق تدابیر یعنی فضله رسوم علیهنده دینیله‌بیلر كه مملكتده خلق ایچون حیات بهالیلاشیر ، ممنونیتسزلك حاصل اولور و ملی صنایعی تأمین ایچون فدا كارلقلر اختیارینه كوچلكله قاتلانه‌بیلنیر . بو اعتراض طوغری اولمقله برابر پك نازك اولان حمایه سلاحنك وحمایه‌كار تعرفه‌لرك تدریجاً و كمال فطانت ودرایتیله وبوكبی ایشلری اقتدار ولیاقتی هركسجه معلوم اولان ذواته تودیعله حسن نتیجه استحصالی ممكندر .

موجود اولمیان برشیئی حمایه ایتمك طبیعی عبث اولور وخلقك‌ده طوغری اوله‌رق تأثرینه سببیت ویرر . مثلا : مملكتك احتیاجاتنی تأمینه كافی اون استحصال ایدیله‌مدیكی حالده اونه ویاخود مملكتده هیچ شكر اعمال ایدلمدیكی حالده شكره رسوم طرح ایتمك فقرای اهالی‌یه بومواددی دها بهالی اوله‌رق صاتون آلمغه مجبور اده‌رك اضرار ایلمكدر كه حكومتك دوشونه‌جكی مسائلدن اك مهمیدر .

مملكتده صنایع تدریجاً انكشاف وتأسس ایتدكجه ، معمولات ملیه‌نك اجنبی معمولاتنه رقابت ایده‌بیلمسی ایچون استحصالاتنه اكرامیه « پریم » اعطاسی صورتیله صنایع ملیه‌یی تشویق ایتمك لازمدر . بدایتده الزم اولان بوا كرامیه مصارفنك خلقه

TBMM KUTUPHANESI

بار اولمقسزین تأمینی ایچون مقابلنده زینت اشیاسنه ادخالات رسومی وضع ایدیله‌بیلیر. وصنایع ملیه تأسس ایتدکجه استحصالات اکرامیه‌سی یرینه عینی جنسدن اجنبی معمولاتنه حمایه‌کار ادخالات تعرفه‌لری تطبیق ایدیلیر.

صنایع ملیه‌نك اصلاحی داخل مملکتده رقابتك تأسسنی وفیأتلرك اصغری حده تنزلنی موجب اولور و بویله‌جه ملی صنایعك توسعی مستهلکلری هیچ برصورتله اضرار ایتمز، بالعکس مصارف نقلیه‌دن متوسطلرك ـ قومیسیونجیلرك ـ حذفندن مواد معموله‌نك مملکته ارسال مصارفندن اخراجات و تکرار ادخالات دولاییسیله اختیار اولنان کمرك رسومندن یاپیله‌حق تصرفات عظیمه سببیله، مملکتده معمول موادك فیأتلری دیکر اجنبی مملکته اخراج اولوب اوراده اعمال اولندقدن صوکره تکرار مملکتمزه ادخال ایدیلن مواد فیأتلرندن دها اهون اوله‌جغندن مستهلك ودها طوغریسی فقرای اهالی بوندن مستفید اولورکه خلق حکومتنك وظائفندن اڭ مهمنی تشکیل ایده‌ر.

دیکر طرفدن، اعمال مصارفی وعمله اجوراتی‌ده کاملاً داخل مملکتده قاله‌جغندن بوندن خلقمز استفاده ایده‌ر.

عینی زمانده صنایع ملیه‌مز مملکتمزه استقلال اقتصادیه‌سی وملتمزه کندی اقتصادی قوتی بخش ایلر.

تورکیه جمهوریتی اقتصاد ملی‌یه لازم اولان اساساتی اعطا ایدن اجنبی سرمایه وصنایعی ایچون بر چوق سنه‌لر دها اولدقجه مهم برمخرج تشکیل ایده‌جکدر.

اوروپامنافع اقتصادیه‌سی بونقطه‌دن شایان ممنونیت حقیقی استفاده‌لر

TBMM KUTUPHANESI

تأمین ایتمش اوله‌جقلرندن تورکیه‌یی اقتصـاد ملی یولنده هردرلو تشبثدن محروم براقان قاپیتولاسیونلر ایله مساعداتك لغوی یوزندن غائب ایده‌جکلری منافعی بوصورتله درحال تلافی ایلیه‌جکلردر .

بوجمله‌دن اوله‌رق حکومات اجنبیه ایله دوستلق پرنسیپلرینه مستند منافع ملیه‌مزله آنلرك منافعلرینی توزین ایده‌بیله‌جك اقتصادی بعض انحصارات اصوللری میدانه کتوریله‌بیلور .

کمرك تعرفه‌لری و حکومات اجنبیه ایله عقد ایدیله‌جك تجارت معاهده‌لری بواساساته بناء ایدلملك ایجاب ایده‌ر .

حکومته ، مملکتك داخلی احتیاجات اقتصادیه‌سنه کوره خارج ایله اوله‌جق بین‌الملل سیاست اقتصادیه‌یی تنظیم ایتمك اوزره هردرلو سربستیٔ حرکت [*] براقلمق اقتضا ایده‌ر .

---

[*] حیات دولته تعلق ایدوب دولتك سیاست خارجیه واقتصادیه‌سیله صوك درجه‌ده علاقه‌دار اولان بوکبی مسائلك ، مأمورین ملکیه‌نك اك مهم ارکانی ، ارکان حربی مثابه‌سنده بولنان مقتدر خارجیه مأمورلری‌واسطه‌سیله تدقیق وتتبیق واجبه‌دن ایکن رشـدیه تحصیلی بیله یاریده براقه‌رق وقتیله خارجیه‌یه انتساب ایله‌مش بعض ذواتك الیوم خارجیه وکالتی مشاوری عنوانیله معاهده ایشلریله‌ده مشغول اولدیغنی انقره‌ده بالذات مشاهده ایلدم ، بوحال جمهوریت پرنسیپ ومنافعنه کلیاً مغایر اولدیغندن خارجیه واقتصاد وکیللری‌ایله بیوك ملت‌مجلسی‌خارجیه واقتصاد انجمنلری رئیس و اعضـای کرامنك نظر دقتلرینی جلب ایلمکی وظیفهٔ وطنیه‌دن عد ایلدم .

مأمورین خارجیه‌یی سیاسی واداری اوله‌رق ایکی صنفه آییرارق برنجی صنفه حقوق دول ، تاریخ سیاسی ، علوم اقتصـادیه ... الخ‌ده متخصص اولانلری بعدالتفریق دیکر خارجیه مأمورلری ایکنجی صنف اولاراق اداری وظیفه‌لرده استخدام ایدلملیدر . بوندن بشقه خارجیه و اقتصـاد وکالتلرینه مربوط اولمق اوزره برعلوم سیاسیه مکتبی کشادی‌ده درجهٔ وجوبده‌در .

TBMM KUTUPHANESI